

LEERLIJN	
Titel	Thematische Leerlijn Fotografie en Muziek De thema's sluiten o.a. aan bij de Da Vinci methode
Ontwikkeld door	

ALGEMEEN	
Titel activiteit	Van LP tot Spotify
Groep	Groep 6
Soort activiteit	Muziekles
Plaats	In de klas
Duur	50 minuten
Leergebied	Kunstzinnige oriëntatie
Discipline	Muziek
Thema	Grieken en Romeinen
Omschrijving van de activiteit	Met deze activiteit maken de leerlingen kennis met de technische ontwikkeling van geluidsdragers (van LP tot Spotify), maken zelf geluidsopnames en ervaren hoe het is om hun klasgenoten of een denkbeeldig orkest te dirigeren.
Plaats in de reeks	Dit is een muziekles die behoort bij het thema: 'Grieken en Romeinen'. Bij dit thema is ook een fotografeles beschikbaar.
Leeropbrengst	<ul style="list-style-type: none"> - De leerling heeft enige kennis van de plaats van muziek in het leven van mensen van vroeger en nu. - De leerling kan actief luisteren naar (live) muziek uit een breed muziek(-theater) repertoire, aansluitend bij zijn belevingswereld. - De leerling kan verschillen in klank en de vormaspecten herhaling en contrast in een breed repertoire van muziek herkennen. - De leerling kan muziekstukjes ontwerpen met (willekeurige) gebruikmaking van muzikale tegenstellingen, herhaling en contrast. - De leerling kan (alleen en in groepsverband) een eigen idee of bestaande compositie aan anderen presenteren. - De leerling kan de maat en eenvoudige ritmische (begeleidings-) patronen uitvoeren. <p>De leerling kan adequaat reageren op eenvoudige (lied)leidingsgebaren voor maat/puls.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerling kan zijn muzikale ideeën vormgeven en eventueel verklanken met gebruikmaking van (muziek)technologie.
Presentatie-mogelijkheid als afsluiting thema	(Wedstrijd) luchtdirigeren voor publiek
Rolverdeling	De leerkracht geeft deze les

UITVOERING	LES
Vorbereiding en benodigdheden	Zet klaar: <ul style="list-style-type: none"> - de PowerPoint presentatie bij deze les (met speakers voor het geluid) - internetverbinding - geluidsdragers van vroeger (mits beschikbaar), bijvoorbeeld een bandje, discman of lp - een aantal mobiele telefoons of l-pads om geluid mee op te nemen - voor elke leerling een potlood om te gebruiken als dirigeerstokje
Aandachtspunten & bijzonderheden	Lees meer over muziek in de oudheid: http://www.isgeschiedenis.nl/nieuws/muziek-in-de-oudheid/ Lees meer over de ontstaansgeschiedenis van geluidsdragers: http://www.isgeschiedenis.nl/nieuws/muziekspelers-door-de-tijd-heen
Oriëntatie	<p>Muziek was een essentieel onderdeel van het leven in de klassieke oudheid. Het Griekse woord voor muziek, moesikè technè, dat "Muziekunst" betekent, omvatte poëzie (dichtkunst), harmonie (muziek) en ritme (dans). Muziek was altijd bedoeld als begeleiding van godsdiensten of begeleiding bij zang en dans; zuiver instrumentale muziek bestond niet. Poëzie en dans waren niet los van muziek te zien: de dichters waren tegelijk componist en omgekeerd. Muziek was ook niet los van godsdienst te zien: bijna elke muziekkuitvoering was ter verering van een god.</p> <p>Vrijwel alle muziek werd mondeling overgeleverd. Daardoor weten we nu niet meer precies hoe de muziek tijdens de Griekse oudheid heeft geklonken. Er bestond simpelweg nog geen opname-apparatuur.</p> <p>Welke geluidsdrager gebruikte je als docent vroeger? Een bandje, discman of lp? Neem deze mee naar school om aan de leerlingen te laten zien. Weten ze wat het is? En op welke manieren luisteren de leerlingen naar muziek? Bestaan deze afspeelmogelijkheden al lang? Hoe luisterden ouders/opa's en oma's vroeger naar muziek?</p>
Onderzoeken	<p>Technische ontdekkingen en verbeteringen maakten het leven van volkeren in de verre geschiedenis makkelijker. Ook nu gaat die technische ontwikkeling nog in een rap tempo door. Welke ontdekkingen hebben ervoor gezorgd dat nu iedereen overal en altijd muziek kan beluisteren? Bekijk klassikaal het filmpje: https://www.youtube.com/watch?v=aZV-5vC95yo</p> <p>In het filmpje komen niet alle geluidsdragers aan bod. Vraag de leerlingen welke geluidsdrager ze herkennen, gehoord of gezien hebben en welke ze missen. Het filmpje is uit 2010. Ga met de leerlingen na welke ontwikkelingen hierna hebben plaatsgevonden. "Hoelang bestaat Spotify eigenlijk?". Maak op papier (of in een word bestand of op het digibord) een overzicht van de ontwikkelingen van de afgelopen jaren. Maak ook een blad met de voorspellingen van de leerlingen. "Op welke manier beluisteren we over 5 jaar muziek?"</p> <p>Antwoorden: De cd komt uit 1982, mp3 uit 1992, internet is vanaf 1993 in Nederland publiekelijk te gebruiken, Youtube is in 2005 opgericht en Spotify in 2006.</p>
Uitvoeren Opdracht 1 Geluiden opnemen en afspelen	<p>Veel mensen beluisteren muziek tegenwoordig met hun mobiele telefoon. Maar wist je dat je ook met mobiele telefoons (en l-pads) geluid kunt opnemen? Klik hiervoor op de 'dictafoon'.</p> <p>Laat leerlingen verschillende korte geluiden opnemen (maximaal 4 seconden per opname). Dit mogen zelfverzonnen geluiden zijn, geluiden gemaakt met muziekinstrumenten of alledaagse voorwerpen in de klas of op het schoolplein.</p> <p>Kunnen andere leerlingen raden welk geluid hun klasgenoten hebben opgenomen? En kunnen de leerlingen ook een muziekstukje maken met de geluiden? Laat één leerling de dirigent zijn die aangeeft welk geluidje mag worden</p>

	afgespeeld en hoe vaak. Dit doet de dirigent door leerlingen (ritmisch) aan te wijzen (gebruik hierbij geen stem) Hoe klinken de geluiden tegelijkertijd?
Onderzoeken Opdracht 2 De macht van de dirigent	<p>De Romeinen waren een machtig volk, ze veroverden eeuwen geleden vele landen en strenge keizers zorgden dat in deze landen alles precies zo geregeld werd als zij wilden. In de muziek is een dirigent eigenlijk ook de "keizer" van het orkest, hij regeert en bepaalt hoe de muziek moet worden gespeeld. Bekijk met de leerlingen een stukje van het klokhuis filmpje over dirigeren: https://schooltv.nl/video/het-klokhuis-dirigent-1/#q=dirigent (tot 3.00 min).</p> <p>Bespreek de moeilijke woorden en wat het precies inhoudt om dirigent te zijn. Wat betekent arrangeren? Antwoord: muziek geschikt maken voor andere instrumenten dan waar het oorspronkelijk voor is geschreven.</p> <p>Wat doet een dirigent? Antwoord: hij geeft aan wanneer de muzikanten moeten starten/stoppen, langzamer of sneller moeten spelen, harder of zachter, enzovoorts.</p> <p>Er zijn verschillende manieren waarop muziek gespeeld kan worden: rustig, opzwevend, staccato (kort), wild, sloom, koninklijk, lieflijk, agressief etc. Ook dat geeft een dirigent aan! Kunnen leerlingen met hun gebaren en mimiek (gezichtsuitdrukking) de sfeer van een bepaald muziekstuk aangeven?</p>
Uitvoeren Opdracht 2 Zelf dirigeren!	<p>Volg de verschillende stappen van de 'basiscursus luchtdirigeren': Bekijk klassikaal het stappenplan: https://www.youtube.com/watch?v=dFCeJYINKs (5 min)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kies een stukje 2. kies een hand 3. kies je muziek 4. leer uit je hoofd 5. visualiseer het orkest 6. onthoudt dit 7. warming up 8. kies je outfit 9. het begin 10. wees expressief 11. werk aan je coördinatie 12. het voetenwerk 13. het slot <p>Laat enkele leerlingen dirigeren op de muziekfragmenten uit de PowerPoint Presentatie pagina 2, zoek zelf ook naar verschillende muziekstijlen die elk om een eigen dirigeer-manier vragen of laat leerlingen zelf muziek kiezen.</p>
Evaluëren	<p>Wat zijn geluidsdragers? En welke geluidsdragers kunnen de leerlingen opnoemen? Kunnen de leerlingen drie functies van de dirigent benoemen? Hoe is het om zelf dirigent te zijn? Hoe is het om te worden gedirigeerd? Wie kan er goed luchtdirigeren? Durven de leerlingen een wedstrijd luchtdirigeren te doen voor publiek?</p>